

Sygn. akt V ACa 67/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 listopada 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Irena Piotrowska
Sędziowie:	SA Aleksandra Janas (spr.) SO del. Katarzyna Sznajder
Protokolant:	Diana Pantuchowicz

po rozpoznaniu w dniu 14 listopada 2017 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w C.

przeciwko (...)Spółce Akcyjnej w G.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie

z dnia 12 października 2016r., sygn. akt V GC 102/16

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 w ten sposób, że zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 238.300 (dwieście trzydzieści osiem tysięcy trzysta) złotych z odsetkami od następujących kwot:

- 109.150 (sto dziewięć tysięcy sto pięćdziesiąt) złotych w wysokości ustawowej od 31 października 2014r. do 31 grudnia 2015r. i z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 1 stycznia 2016r.,

- 128.150 (sto dwadzieścia osiem tysięcy sto pięćdziesiąt) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 7 maja 2016r.,

a w pozostałym zakresie powództwo oddala;

2. oddala apelację w pozostałym zakresie;

3. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 10.800 (dziesięć tysięcy osiemset złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Powódka (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w C. jako nabywca wierzytelności wystąpiła do tamtejszego Sądu Okręgowego z pozwem, w którym domagała się zasądzenia od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej w G. kwoty 258.300zł wraz z ustawowymi odsetkami oraz kosztami procesu. Uzasadniając żądanie podała, że dochodzona wierzytelność wynika z umowy nr (...), zawartej przez pozwaną z Fabryką (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w C.. Przedmiotem umowy było wykonanie i dostarczenie przez cedenta platformy o regulowanej głębokości zanurzenia dla stanowiska badawczego na basenie głębokowodnym w (...) w Wietnamie. Wykonanie umowy podzielono na etapy, z czego pierwsze trzy dotyczyły projektu i wykonania platformy, a kolejne jej montażu w miejscu docelowym oraz przeszkolenia pracowników. Po zrealizowaniu umowy do trzeciego etapu włącznie i jej rozliczeniu strony porozumiały się co do przesunięcia terminu montażu stanowiska i odbioru końcowego. Cedent był gotów wykonać przedmiot umowy w nowym terminie, jednak nie doszło do tego z przyczyn leżących po stronie pozwanej. Jako podstawę żądania wskazano art.639 k.c., a dochodzona kwota odpowiada pozostałej do zapłaty części wynagrodzenia.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu upominawczym w dniu 19 maja 2016r. pozwana domagała się oddalenia powództwa i zasądzenia kosztów procesu. Nie kwestionując podanych okoliczności faktycznych związanych z zawarciem umowy i jej przedmiotem zarzuciła, że przedmiot umowy wykonano wadliwie – w związku ze stwierdzonymi wadami kilku elementów cedent zobowiązał się do wykonania dodatkowego tłoczyska oraz przewodnic. Mimo tego zobowiązania wymienione elementy nie zostały wykonane i dostarczone. Dodatkowo pozwana argumentowała, że opóźnienie w wykonaniu prac w miejscu docelowym, uniemożliwiające wykonanie umowy zawartej z cedentem, było wynikiem kryzysu w Wietnamie i trudności, jakie dotknęły kontrahenta wietnamskiego. Pozwana podnosiła też, że ze swej strony podejmowała działania zmierzające do rozwiązania tej kwestii i że problem realizacji kontraktu, zawartego w ramach (...) i finansowanego z kredytu udzielonego przez rząd polski, był przedmiotem rozmów na szczeblu międzyrządowym. W toku postępowania, w piśmie z 30 maja 2016r., pozwana złożyła oświadczenie o odstąpieniu od umowy z przyczyn leżących po stronie wykonawcy, to jest spółki (...).

Wyrokiem z 12 października 2016r. Sąd Okręgowy w Częstochowie zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 258.300zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 129.150zł w wysokości 8% w stosunku rocznym od dnia 31 października 2014r. do dnia 31 grudnia 2015r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie w wysokości 7% w stosunku rocznym od dnia 1 stycznia 2016r. oraz od kwoty 129.150 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w wysokości 7% w stosunku rocznym od dnia 5 marca 2016r., a w pozostałej części powództwo oddalił i orzekł o kosztach procesu.

Rozstrzygając Sąd Okręgowy ustalił między innymi, że w dniu 29 marca 2010r. w związku z umowami zawartymi uprzednio z (...)Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w W., pozwana zawarła z Fabryką (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w C. umowę nr (...), której przedmiotem było wykonanie i dostarczenie platformy o regulowanej głębokości zanurzenia dla stanowiska badawczego na basenie głębokowodnym w (...) w Wietnamie. Rozliczenie stron miało nastąpić w pięciu etapach, z czego w etapie IV przewidziano zapłatę kwoty 85.400zł w terminie 30 dni od daty odbioru montażu stanowiska badawczego w Wietnamie, a w etapie V kwotę 85.400zł, płatną w terminie 30 dni od daty odbioru końcowego stanowiska badawczego w Wietnamie. Umowa przewidywała montaż urządzenia w miejscu przeznaczenia do dnia 31 grudnia 2012r. oraz uruchomienie urządzenia do dnia 31 grudnia 2013r., z tym, że przewidziano jednocześnie możliwość przedłużenia terminu realizacji umowy. W związku ze zmianą stawek podatku VAT, terminów montażu i uruchomienia platformy w Wietnamie w dniu 26 marca 2012r. strony zawarły aneks nr (...), przewidując termin montażu urządzenia w miejscu przeznaczenia w Wietnamie do dnia 30 września 2014r. oraz jego uruchomienie w warunkach eksploatacyjnych do dnia 31 grudnia 2014r., podwyższono również przewidziane wynagrodzenie – do kwot po 129.150 zł za etap IV i V. Jak ustalił Sąd Okręgowy, w dniu 5 kwietnia 2012r. doszło do odbioru platformy – w protokole tej czynności stwierdzono, że wykonano dokumentację techniczną

platformy, wykonano i zamontowano platformę, przeprowadzono próby platformy, usunięto usterki wyszczególnione w protokole częściowym z prób przeprowadzonych w dniach 12-14 marca 2012r. Ponadto cedent jako wykonawca zobowiązał się do dostarczenia w ramach § 3 ust. 1 pkt c umowy dodatkowego tłoczyska nr (...) siłownika zewnętrznego oraz prowadnic siłowników zewnętrznych montowanych w studni basenu z zastrzeżeniem, że elementy te są ujęte w cenie montażu platformy w Wietnamie. Jakość wykonanych prac strony oceniły jako zadawalającą i wskazały, że platforma nie spełnia wymogu wymaganej mimośrodowości obciążenia 2600 kg na promieniu 1,5 m od środka platformy, co skutkowało zmianą parametrów technicznych na 1100 kg, w zamian za co wykonawca zobowiązał się do zapakowania elementów platformy do podstawionych kontenerów, udzielił także 24 miesięcznej gwarancji od dnia odbioru. Platforma została zapakowana i wysłana do odbiorcy finalnego drogą morską. Po wystawieniu przez cedenta faktur obejmujących wykonane dzieło, pozwana uregulowała przewidzianą należność. W związku z tym, że w dniu 30 września 2014r. upłynął termin montażu stanowiska, w dniu 1 października 2014r. powódka wystawiła fakturę nr (...) na kwotę 129.150zł. Pozwana odmówiła zapłaty, uznając żądanie za bezzasadne, wzywając jednocześnie do dostarczenia tłoczyska nr (...) siłownika zewnętrznego oraz podania warunków realizacji prac montażowych. Pismem tym pozwana poinformowała wykonawcę o przesunięciu terminów realizacji umowy do dnia 31 grudnia 2015r. (montaż) i do dnia 30 kwietnia 2016r. (uruchomienie). W dniu 6 kwietnia 2016r. wykonawca wystawił fakturę nr (...) na kwotę 129.150zł, obejmującą wynagrodzenie przewidziane za realizację V etapu umowy. Strony nie osiągnęły porozumienia w tej kwestii, a w dniu 22 lutego 2016r. wykonawca, to jest Fabryka (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w C., zbyła wierzycelność wobec pozwanej na rzecz powódki. Następnie pismem z dnia 26 kwietnia 2016r. pozwana wezwała wykonawcę do dostarczenia w terminie 10 dni roboczych, to jest do 9 maja 2016r., tłoczyska nr (...) siłownika zewnętrznego oraz prowadnic kierownic, z informacją, iż w razie niewykonania w terminie zleci wykonanie zastępcze na koszt i ryzyko wykonawcy. Wobec uzależnienia wykonania wskazanych elementów od dokonania zapłaty oraz powołania się na termin montażu urządzenia w miejscu docelowym, który jeszcze nie nadszedł, pismem z 30 maja 2016r. pozwana złożyła oświadczenie o odstąpieniu od umowy z wykonawcą, wskazując na niewykonanie w określonym terminie prowadnic i dodatkowego tłoczyska nr (...) siłownika zewnętrznego. Jak ustalono, do czasu rozstrzygnięcia sporu ostateczny termin montażu platformy nie został uzgodniony, a w wyniku rozmów na szczeblu rządowym miała nastąpić zmiana podmiotu, który po stronie wietnamskiej byłby zobowiązany do wykonania prac budowlanych, niezbędnych do montażu urządzenia na miejscu.

W oparciu o powyższe okoliczności Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że powództwo jest zasadne w świetle art.639 k.c. w związku z art.509 k.c., podkreślając przy tym, że przedmiotem procesu nie jest roszczenie z tytułu rękojmi, lecz o zapłatę wynagrodzenia należnego na podstawie umowy o dzieło. Wskazał, że poza sporem pozostawał fakt niewykonania umowy w całości przez cedenta, a to wobec przeszkód ze strony wietnamskiej, która nie wykonała robót związanych z budową basenu głębokowodnego, natomiast sama platforma po przeprowadzeniu prób została rozmontowana i wysłana do Wietnamu. Bezsporny był też fakt zarysowania tłoczyska nr (...) siłownika zewnętrznego oraz usunięcie tej wady poprzez zeszlifowanie rysy, a także treść protokołu odbioru, w którym jakość robót oceniono jako zadawalającą i stwierdzono, że wcześniej wykryte usterki zostały usunięte. Podobnie niesporne było, iż wykonawca zobowiązał się dostarczyć w ramach etapu opisanego w § 3 ust.1 pkt c dodatkowe tłoczysko nr (...) siłownika zewnętrznego oraz prowadnice siłowników zewnętrznych montowanych w studni basenu, które to elementy zostały ujęte w cenie montażu platformy w Wietnamie. Powołując się na treść protokołu odbioru Sąd Okręgowy uznał, że elementy te miały zabezpieczać ewentualne wady, jakie mogłyby wystąpić podczas montażu, mianowicie miały zapewnić sztywność konstrukcji oraz szczelność pracy tłoczyska nr (...) poprzez zapobieganie wyciekom oleju. Dokonując wykładni użytego w protokole odbioru sformułowania „dodatkowe” uznał, że oznacza ono dostarczenie ponad umówiony zakres, ponad obowiązkowo, ekstra, na zapas. Nie podzielił tym samym stanowiska pozwanej, która twierdziła, że strony uzgodniły, że element ten zostanie wyprodukowany w zamian za już wysłane do Wietnamu tłoczysko nr (...) siłownika zewnętrznego. Sąd Okręgowy miał na uwadze okoliczność, także pomiędzy stronami niesporną, że dla realizacji umowy w pozostałym zakresie, to jest montażu urządzenia w miejscu przeznaczenia i jego odbioru, co miało nastąpić do 30 września 2014r., konieczne było wykonanie przez stronę wietnamską basenu głębokowodnego. Podkreślił Sąd, że wprawdzie wykonanie tego obowiązku było niezależne od pozwanej, to jednak wykonawcy urządzenia nie łączył ze stroną wietnamską żaden stosunek umowny. Z tej przyczyny w relacji zamawiający – wykonawca, obowiązek udostępnienia miejsca montażu obciążał pozwaną. Co istotne, do

czasu orzekania, pomimo upływu ok. 4 lat od pierwotnie umówionego terminu, prac związanych z budową basenu głębinowego nie wykonano. Odwołując się do art.639 k.c. Sąd Okręgowy stwierdził, że przepis ten obejmuje wszystkie przypadki niewykonania dzieła, jeśli przyjmujący zamówienie był gotów je wykonać, lecz doznał przeszkody z przyczyn dotyczących zamawiającego, zarówno przez niego zawinionych jak i niezawinionych. Wykonawca pozostaje nadal zobowiązany wobec zamawiającego do czasu ewentualnego wykonania zobowiązania z innych przyczyn niż przez wykonanie bądź ewentualnego wykonania po ustaniu przeszkody. Zamawiający świadcząc wynagrodzenie spełnia świadczenie wynikające z umowy, a przyjmujący nie może wykluczyć, że zamawiający zgłosił się do niego po dzieło skoro był gotów je wykonać. Nie ma bowiem podstaw do przyjęcia, że w podanych okolicznościach zobowiązanie wygasło. Odnosząc się z kolei do zobowiązania w zakresie dostarczenia dodatkowego tłoczyska do siłownika zewnętrznego i przewodnic Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że strony nie określiły terminu ich wykonania i dostarczenia, odwołując się do czasu realizacji montażu urządzenia w miejscu docelowym, a ten w sprawie nie nastąpił. Uznał też, że strony uzgadniając dostarczenie dodatkowego tłoczyska nr (...) do siłownika zewnętrznego czyniły sobie wzajemne ustępstwa, a to w związku z zarysowaniem tłoczyska nr (...) i jego naprawą poprzez zeszlifowanie, a celem dostarczenia tychże dodatkowych elementów było zapewnienie możliwości szybkiej wymiany tłoczyska i zapewnienie sztywności konstrukcji w razie gdyby następował wyciek oleju, a konstrukcja nie zapewniała w warunkach pracy w basenie głębinowym dostatecznej stabilności. Stwierdził też, że wysyłka dodatkowych elementów w terminie podawanym przez pozwaną niczego by nie zmieniła, skoro i tak montaż urządzenia nie był możliwy. Sąd uznał przy tym, że skuteczność odstąpienia przez pozwaną od umowy, co miało miejsce w toku procesu, nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Odnosząc się z kolei do wysokości dochodzonej kwoty Sąd Okręgowy miał na uwadze że roszczenie z art.639 k.c. nie ma charakteru odszkodowawczego ale stanowi należne przyjmującemu zamówienie wynagrodzenie, które może być pomniejszone o kwotę, którą oszczędził z powodu niewykonania dzieła, przy czym ciężar dowodu w zakresie kwoty oszczędności z powodu niewykonania dzieła spoczywa na zamawiającym (art. 6 k.c.). Ponieważ pozwana nie udowodniła jakie oszczędności poczynił wykonawca wobec niewykonania montażu i odbioru końcowego dzieła, powództwo co do należności głównej zostało uwzględnione w pełnej wysokości. O odsetkach orzeczono na podstawie art.481 k.c., przy uwzględnieniu terminów zapłaty wskazanych na fakturach, co uzasadniało oddalenie żądania za okres wcześniejszy. Orzeczenie o kosztach procesu zapadło na podstawie art. 98 k.p.c.

W apelacji od tego wyroku w części, w jakiej powództwo uwzględniono oraz orzeczono o kosztach procesu pozwana zarzuciła naruszenie art.233 § 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i uznanie, że zobowiązanie cedenta zawarte w punkcie II protokołu odbioru z 5 kwietnia 2012r. stanowi w istocie zobowiązanie z umowy nr (...) z 29 marca 2010r., zmienionej aneksami nr (...), (...) i (...), gdyż w protokole strony użyły sformułowania „dodatkowe”, a także że w relacji zamawiający – wykonawca obowiązek udostępnienia miejsca montażu obciążał zamawiającego. Skarżąca zarzuciła również naruszenie prawa materialnego, a to: art.65 § 2 k.c., art.639 k.c. oraz art.491 § 2 zd.1 k.c. w związku z art.395 § 2 k.c. W oparciu o powyższe zarzuty domagała się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa, ewentualnie jego uchylenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu, wniosła również o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Powódka wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje.

Apelacja jest niezasadna w przeważającym zakresie.

Mimo, iż w swej apelacji pozwana podniosła zarzut naruszenia art.233 § 1 k.p.c., który to przepis odnosi się do oceny dowodów, to w istocie jej stanowisko sprowadzało się do zanegowania nie tyle oceny dowodów czy poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych, co wywiedzionych z nich wniosków. Skarżąca nie neguje bowiem treści zapisu zawartego w punkcie II protokołu odbioru, lecz przedstawia jego inną interpretację, odmienną od tej, na której oparł się Sąd Okręgowy. Podobnie w odniesieniu do zarzutu niewłaściwego, zdaniem skarżącej, przyjęcia przez Sąd Okręgowy kogo obciążają skutki niewykonania infrastruktury niezbędnej do zamontowania platformy – apelacja podważa ocenę prawną, a nie okoliczności faktyczne, w oparciu o które ocena ta została sformułowana. Zagadnienia te, to jest prawidłowość dokonanej wykładni postanowień umownych oraz ocena kogo obciążają skutki

opóźnienia powstałego z przyczyn dotyczących podmiotu wietnamskiego, stanowią domenę prawa materialnego i będą przedmiotem dalszych rozważań.

Z tych przyczyn, uznając poczynione ustalenia za prawidłowe i pomiędzy stronami niesporne, Sąd Apelacyjny akceptuje je w całości i czyni własnymi, z tą jedynie modyfikacją, że usunięcie wady tłoczyska polegało na jej spolerowaniu, a zeszlifowaniu (dowód: zeznania świadków H. B., protokół rozprawy z 29 sierpnia 2016r., 00:52:01 oraz K. Ł., protokół tej samej rozprawy, 01:23:50) oraz uzupełnieniem, że koszty wytworzenia i montażu dodatkowego tłoczyska wynosiły 20.000zł (dowód: zeznania świadka H. B., protokół rozprawy z 29 sierpnia 2016r., 00:31:01), a do chwili obecnej w miejscu docelowym nie wybudowano basenu, w którym platforma miała być zamontowana, natomiast same urządzenia znajdują się nadal w kontenerach w porcie w Wietnamie (niesporne, oświadczenie pełnomocnika pozwanej złożone na rozprawie apelacyjnej).

W tak ustalonym stanie faktycznym zaskarżony wyrok jest w swej zasadniczej części prawidłowy. Z poczynionych ustaleń wynika, że strony zawarły umowę, przedmiotem której było zaprojektowanie i wykonanie określonego urządzenia oraz jego montaż i uruchomienie w miejscu docelowym, to jest w Wietnamie. Poza sporem pozostawało, że platforma została wykonana i przetransportowana do Wietnamu, jednak jej montaż i uruchomienie nie były możliwe z uwagi na brak odpowiedniej infrastruktury na miejscu. Strony odmiennie interpretowały skutki tego opóźnienia oraz pozostawały w sporze co do jakości wykonanego urządzenia – pozwana zarzucała, że tłoczysko nr (...) było wadliwe z uwagi na rysę obwodową, która następnie została wypolerowana i że wada ta stanowiła uzasadnienie dla konieczności wykonania nowego urządzenia, przy czym sporny był także sposób rozumienia postanowienia odnoszącego się do wykonania przez cedenta kolejnego tłoczyska oraz prowadnic, a zawartego w protokole odbioru z 5 kwietnia 2012r.

Jak wynika z poczynionych ustaleń, w dniu 5 kwietnia 2012r. strony umowy z 29 marca 2010r. dokonały odbioru urządzenia wykonanego przez cedenta. W punkcie II protokołu stwierdzono, że „został wykonany zakres robót opisany w § 3 ust.1 pkt a i b Umowy”. Tym samym obie strony tej umowy potwierdziły, że wykonano dokumentację techniczną (§ 3 ust.1 pkt a) oraz samo urządzenie (§ 3 ust. 1 pkt b). Do wykonania pozostały zatem montaż urządzenia w miejscu przeznaczenia i jego uruchomienie (§ 3 ust. 1 punkty b i c). Strony umowy zgodnie oceniły również jakość wykonanych prac jako zadowalającą, a w odniesieniu do stwierdzonych braków w zakresie mimośrodowości obciążenia dokonały stosownej korekty wymaganych parametrów. Poza sporem było, że cedent wystawił fakturę obejmującą wykonane prace, a pozwana zapłaciła wynikającą z niej należność (po potrąceniu kar umownych za opóźnienie w wykonaniu przedmiotu umowy). W tym właśnie kontekście sytuacyjnym należy dokonać wykładni postanowienia zawartego w punkcie II protokołu, zgodnie z którym wykonawca zobowiązał się do dostarczenia w ramach etapu opisanego w § 3 ust. 1 pkt c umowy dodatkowego tłoczyska nr (...) siłownika zewnętrznego oraz prowadnic siłowników zewnętrznych, które to elementy miały być ujęte w cenie montażu platformy w Wietnamie. Kierując się wskazaniem zawartym w art.65 § 1 i 2 k.c. Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu Okręgowego, że użyte sformułowanie, zważywszy na fakt wykonania przedmiotu umowy, odnosiło się do elementu dodatkowego, który miał być wykonany na zapas, na wypadek gdyby element naprawiony okazał się wadliwy. Pokreślenia przy tym wymaga, że mimo zarzutów opartych na twierdzeniach o wadach wykonanego tłoczyska, pozwana nie zaoferowała żadnych dowodów, które pozwoliłyby na ustalenie, że podjęte czynności w postaci wypolerowania urządzenia nie zapewniły mu cech niezbędnych z uwagi na przeznaczenie platformy i jej planowaną pracę w zanurzeniu, a w szczególności że po polerowaniu grubość poszczególnych powłok nie była wystarczająca. Wyjaśnienie problemu wymagało wiadomości specjalnych, a tych nie mogły dostarczyć zeznania świadków, nawet jeśli są fachowcami w omawianej dziedzinie. Zaznania te mogły co najwyżej świadczyć o tym, że pozwana pozostawała w przekonaniu o wadliwości dzieła, co zresztą wydaje się wątpliwe z uwagi na odmienną treść oświadczeń jej przedstawicieli zawartych w protokole odbioru o zadowalającej jakości prac. Sporządzenie protokołu zostało zresztą poprzedzone badaniami tłoczyska, w przeprowadzeniu których brali udział również fachowi przedstawiciele pozwanej. Dodatkowo pozwana nie wystąpiła z żądaniem obniżenia ceny ani z innymi roszczeniami przysługującymi zamawiającemu w razie wad dzieła, wobec czego jej obecne zarzuty o tym, jakoby wykonane przez pozwaną tłoczysko także po jego naprawie było dotknięte wadą, okazały się gołosłowne. W konsekwencji nie zasługują na uwzględnienie argumenty pozwanej o tym, że obowiązek cedenta opisany w punkcie II protokołu polegał nie na wytworzeniu części dodatkowej (zapasowej), ale wprost odnosił się do właściwego

przedmiotu umowy, którego mimo odmiennej treści dokumentu w istocie nie wykonano. Nie jest też zasadna dalsza argumentacja pozwanej o tym, że konieczność dokonania odbioru niezależnie od stanu dzieła była uwarunkowana terminami przewidzianymi w umowie z kontrahentem wietnamskim – okoliczności tej skarżąca nie wykazała, a niezależnie od tego akceptacja takiego sposobu działania (gdyby miał miejsce) oznaczałaby usprawiedliwienie składania oświadczeń wiedzy o treści jawnie sprzecznej z istniejącym stanem rzeczy i czerpanie z tego faktu korzyści w stosunkach z osobami trzecimi. Skarżąca przydaje też istotne znaczenie użytemu sformułowaniu „w ramach umowy”, które – w jej ocenie – kłóci się z przedstawionym wyżej rozumieniem słowa „dodatkowe”. Sprzeczności takiej jednak nie ma jeśli wziąć pod uwagę, że zobowiązanie dostarczenia dodatkowego elementu nastąpiło w związku z umową z 29 marca 2010r., a zatem „w ramach” tej umowy i przy odwołaniu się do jej postanowień, zarówno w zakresie przedmiotu dzieła, jak i jego parametrów, terminów wykonania oraz należnego wynagrodzenia. Żadna ze stron nie twierdziła przecież, że źródłem tego zobowiązania było jakieś inne zdarzenie prawne niż przywołana umowa. Niewątpliwie – zważywszy na przedmiot umowy opisany w § 3 – podjęte zobowiązanie miało charakter dodatkowy ponieważ sprowadzało się do wykonania czegoś więcej, niż pierwotnie przewidziano.

Jeśli natomiast idzie o termin wykonania umowy – bezspornie do chwili obecnej nie jest to możliwe z braku koniecznej infrastruktury w miejscu docelowym. Faktem jest, że w § 3 ust.2 umowy przewidziano, że terminy montażu urządzenia i jego uruchomienia, pierwotnie określone na 31 grudnia 2012r. i 31 grudnia 2012r., mogły ulec zmianie w przypadku wstrzymania robót lub przerw w pracach powstałych z przyczyn leżących po stronie zamawiającego lub jego wietnamskiego partnera, a przypadki takie wymagały pisemnego uzgodnienia. Bezspornie strony umowy wydłużenie terminów zaakceptowały – miało to miejsce jeden raz w aneksie nr (...) z 26 marca 2012r. – montaż w Wietnamie miał nastąpić do 31 września 2014r., a uruchomienie urządzenia – do 31 grudnia 2014r. Na marginesie jedynie należy zauważyć, że zawarcie aneksu poddaje w wątpliwość twierdzenia pozwanej o konieczności dokonania odbioru z uwagi na terminy wykonania kontraktu i oczekiwania partnera wietnamskiego skoro jeszcze przed odbiorem platformy zachodziła konieczność przesunięcia terminu jej montażu i uruchomienia. Poza opisanym aneksem strony umowy nie dokonały żadnych uzgodnień co do kolejnego przesunięcia terminu, nie tylko w formie pisemnej, czego dla ważności tej czynności wymagała umowa, ale również w jakiegokolwiek innej formie. Kolejnym zagadnieniem wymagającym rozstrzygnięcia jest ocena kogo obciążają skutki powstałego opóźnienia w kontekście żądania z art.639 k.c. Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu Okręgowego, że podmiotem tym jest pozwana. Wniosek taki jest uzasadniony faktem, że pomiędzy cedentem a podmiotem odpowiedzialnym za realizację kontraktu po stronie wietnamskiej nie istniały żadne więzi umowne. Spółka (...) będąca producentem urządzenia, nie miała też żadnego wpływu na dobór tych podmiotów, jak i innych kontrahentów pozwanej, zaangażowanych w realizację kontraktu. Nie budzi przy tym wątpliwości, że wykonanie umowy w pełnym zakresie wymagało podjęcia jeszcze innych czynności (wybudowania basenu i innej infrastruktury), a te należały do wietnamskiego partnera zamawiającego (taką nomenklaturą posłużono się w § 3 ust.2 umowy). Skoro pozwana pozostawała w relacjach umownych z podmiotem odpowiedzialnym za budowę infrastruktury, obciążają ją wszelkie konsekwencje wynikające z jego zaniechań. Bez znaczenia pozostaje przy tym czy pozwana podejmowała próby, także na szczeblu rządowym, zmierzające do zmiany partnera wietnamskiego (co istotnie nastąpiło) skoro opóźnienia nie wynikały z siły wyższej, ale były związane z upadłością jego poprzednika. Wskazując w umowie określone terminy realizacji poszczególnych etapów, dla wykonania których konieczne było współdziałanie jeszcze innych osób, pozwana przyjęła na siebie ryzyko terminowego wykonania prac również przez te inne osoby. Nie można oczywiście wykluczyć takiej sytuacji, że obie strony, świadome ryzyka, godzą się na nie i określają termin wykonania umowy w sposób elastyczny, nawiązujący do terminu wykonania prac przez osobę trzecią. Z treści umowy nie wynika jednak by wypadek tego rodzaju miał miejsce, co więcej, dla zmiany terminów realizacji prac montażowych oraz związanych z uruchomieniem przewidziano konieczność dokonania uzgodnień w formie pisemnej. Z możliwości tej strony umowy skorzystały tylko jeden raz, co znalazło swoje odzwierciedlenie w opisanym wyżej aneksie. Brak późniejszej zgody cedenta nie może obecnie być podstawą podnoszonych przez pozwaną zarzutów, skierowanych przeciw roszczeniu z art.639 k.c. Sąd Apelacyjny podziela bowiem stanowisko Sądu Okręgowego również w tym zakresie, w którym Sąd ten ustalił gotowość cedenta do wykonania umowy w pełnym zakresie. Faktem jest, że w odpowiedzi na wezwanie pozwanej cedent uzależnił wykonanie dodatkowego tłoczyska od dokonania zapłaty, co było niezasadne. Z treści protokołu wynika, że wykonanie tłoczyska miało zawierać się w cenie montażu, a należność przewidziana za ten etap powinna zostać zapłacona w terminie 30 dni od daty

odbioru (§ 5 ust.6 pkt d umowy), tym samym cedent nie był uprawniony do żądania wynagrodzenia z góry. Odmowa wykonania wskazanego elementu nie przekreśla jednak gotowości cedenta do realizacji umowy w całości. Wykonanie tłoczyska miało bowiem nastąpić w terminie przewidzianym dla montażu platformy w Wietnamie, a ten nie nastąpił z przyczyn nie leżących po stronie wykonawcy. Trzeba mieć na uwadze, że do chwili obecnej nie powstały basen głębokowodny ani towarzysząca mu infrastruktura, a tym samym nie zaistniały przesłanki pozwalające ustalić nawet w przybliżeniu termin montażu i uruchomienia urządzenia. Ponieważ cedent był gotowy do wykonania umowy, a nie doszło do tego z przyczyn, za które odpowiada pozwana, zgodzić się trzeba z Sądem Okręgowym, że wykonawca, a obecnie jego następca prawny, może domagać się pozostałej części przewidzianego umową wynagrodzenia. Nie ma przy tym podstaw do przyjęcia, że w okolicznościach sprawy żądanie zapłaty pozostałej kwoty stanowiło nadużycie prawa, co pozwana uzasadniała tym, że inni jej kontrahenci współpracujący przy realizacji całej inwestycji, wyrazili zgodę na zmianę treści łączących ich umów. Ponownie podkreślić trzeba, że do opóźnienia w wykonaniu umowy doszło z przyczyn nie dotyczących wprawdzie po stronie pozwanej jako takiej, ale jej kontrahenta, a zatem pozwaną obciążających. W tych okolicznościach odmowa zapłaty umówionego wynagrodzenia prowadziłaby do przerzucenia na wykonawcę dzieła ryzyka związanego z niewykonaniem umowy przez podmiot, za którego działania i zaniechania wykonawca nie ponosi odpowiedzialności i na którego postępowanie nie miał wpływu. Ziszczyły się zatem przesłanki, o jakich mowa w godnie z art.639 k.c., zgodnie z którym zamawiający nie może odmówić zapłaty wynagrodzenia mimo niewykonania dzieła, jeżeli przyjmujący zamówienie był gotów je wykonać, lecz doznał przeszkody z przyczyn dotyczących zamawiającego. Jednakże w wypadku takim zamawiający może odliczyć to, co przyjmujący zamówienie oszczędził z powodu niewykonania dzieła. Jak już wskazał Sąd Okręgowy, obowiązek udowodnienia wartości tego, co zaoszczędził wykonawca, obciąża zamawiającego, stosownie do zasady wynikającej z art.6 k.c. Pozwana powinna zatem udowodnić jakich kosztów cedent nie poniósł w związku z tym, że do wykonania umowy w zakresie montażu i uruchomienia platformy nie doszło. Nie są to z całą pewnością koszty związane z podróżą i pobytem na miejscu specjalistów cedenta, którzy mieli nadzorować opisane wyżej czynności, ponieważ do ich poniesienia zobowiązana była pozwana. W związku z rozszerzeniem zakresu zobowiązania o wytworzenie dodatkowego tłoczyska oraz prowadnic siłowników zewnętrznych montowanych w studni basenu i niewykonaniem tych części doszło jednak do zaoszczędzenia wydatków, które cedent musiałby ponieść na ten cel. Jak ustalono, koszt związany z wytworzeniem i montażem tłoczyska wynosi 20.000zł. W odpowiedzi na pytanie pełnomocnika powódki o koszt wytworzenia i montażu tłoczyska kwotę taką podał świadek H.B. będący prezesem zarządu spółki (...), a zatem osobą zorientowaną w sprawie. Zeznania tego świadka były natomiast niewystarczające dla ustalenia kosztów wytworzenia i montażu prowadnic ponieważ z uwagi na brak dokumentacji technicznej nie wiadomo było jak prowadnice te mają wyglądać, a decyzja co do konstrukcji i potrzeby ich zamontowania, miała zapaść dopiero na miejscu, po wykonaniu montażu platformy. Wprawdzie świadek wskazywał na kwotę 2.000zł-3.000zł, ale miała ona jedynie przybliżony charakter i jako taka nie pozwalała na poczynienie stanowczych ustaleń co do wysokości kosztów przez cedenta zaoszczędzonych.

W podanych okolicznościach sprawy odstąpienie od umowy dokonane przez pozwaną w piśmie z 30 maja 2016r., nie wywarło żadnego skutku prawnego dla bytu roszczenia z art.639 k.c. Z przyczyn, o których mowa, pozwana nie mogła żądać wykonania dodatkowego elementu urządzenia przed terminem montażu platformy, a ten, jak już o tym była mowa, nie nadszedł do chwili obecnej. Jednocześnie pozwana nie wykazała, że w sprawie zaistniały inne przesłanki uprawniające ją do skorzystania z prawa odstąpienia od umowy. Nie można zatem uznać zarzutu naruszenia art.491 § 1 k.c. w związku z art.395 k.c. za usprawiedliwiony.

Z podanych przyczyn Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu Okręgowego i uznał, że powództwo jest zasadne, z wyłączeniem jedynie kwoty 20.000zł, stanowiącej koszt wykonania i montażu dodatkowego tłoczyska i podlegającej odliczeniu od należności za etap montażu, skoro w trakcie tego etapu cedent miał wspomnianą dodatkową część dostarczyć. Uzasadniało to zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w tej części. Na podstawie art.481 k.c. zmianie podlegało również rozstrzygnięcie o odsetkach – jak wynika z umowy stanowiącej podstawę żądania pozwu, należność miała być płatna w terminie 30 dni od wykonania czynności. O ile termin, od którego powódka żąda odsetek w odniesieniu do pierwszej kwoty, to jest 109.150zł (przewidziana umową kwota 129.300zł, pomniejszona o 20.000zł) odpowiada postanowieniem umowy, to w odniesieniu do drugiej kwoty o wymagalności roszczenia można mówić po

upływie przewidzianego umową terminu, liczonego od wystawienia faktury (6 kwietnia 2016r.). Żądanie zasądzenia odsetek za okres wcześniejszy podlegało oddaleniu jako nieuzasadnione.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Apelacyjny zmienił w części zaskarżony wyrok na podstawie art.386 § 1 k.p.c. W pozostałym zakresie apelacja jako niezasadna została oddalona w oparciu o art.385 k.p.c. Dokonana w ten sposób zmiana nie wpłynęła na rozstrzygnięcie o kosztach procesu ponieważ ostatecznie powódka uległa w nieznacznym zakresie, to jest nie przekraczającym 10% dochodzonej kwoty, a tym samym na mocy art.100 zdanie drugie k.p.c. pozwana została obciążona kosztami postępowania za pierwszą i za drugą instancję w pełnym zakresie. Zasądzona w punkcie 3 wyroku kwota odpowiada wynagrodzeniu pełnomocnika powódki w wysokości przewidzianej w § 2 pkt 7 w związku z § 10 ust.1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015r., poz.1800 ze zm.).

SSO (del.) Katarzyna Sznajder SSA Irena Piotrowska SSA Aleksandra Janas